

Шимкова Юлія,
Здобувач вищої освіти ОС «Магістр»
спеціальності «Економіка»
Науковий керівник: **Славіна Н.А.,**
к.е.н., доцент, кафедри менеджменту, публічного управління та
адміністрування,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Інтелектуальний бізнес - це підприємницька діяльність на засадах інтелектуального продукту з ціллю отримання прибутку та розвитку справи. Сьогодні в Україні підприємствам цієї сфери притаманні наступні проблеми: низький рівень витрат на інновації та інтелектуальні продукти, відсутність стимулів до активного формування та реалізації власних ідей, переважання витрат на зарубіжні технології, недостатнє використання засобів інформаційних технологій.

Новітні інтелектуальні концепції вимагають від підприємств нових підходів у їх діяльності. У сучасних економічних умовах необхідно враховувати особливості інтелектуальної власності, створення та управління інтелектуальним бізнесом.

Сучасний стан розвитку світової економіки характеризується величезними інформаційними потоками і видатними досягненнями, насамперед у інформатиці та технологіях. У той же час, процес обробки інформації та прийняття рішень за своїм рівнем значно поступається можливостям, що відкриваються. Це викликано тим, що аналітична частина мислення, як і багато інших складових інтелекту, розвивалася за принципом «від досягнутого». Тобто коригування напрямків розвитку мислення відбувалося при накопиченні критичного обсягу знань, мінімально необхідного для переходу на відповідний інтелектуальний рівень.

Україна володіє значним духовно-інтелектуальним потенціалом, висококваліфікованими трудовими ресурсами. З наявними інтелектуальними потужностями можна було потрапити до топ-10 країн світу за багатьма міжнародними рейтингами. Проте існує багато стоп-чинників, головними з яких є перманентна політична та економічна криза, брак якісної системи управління багатими інтелектуальними ресурсами, обмежений доступ до міжнародних ринків інформації, інтелектуальних продуктів, недостатнє фінансування науки, революційних фундаментальних і прикладних досліджень, багатьох інноваційних проектів як з боку держави, так і з боку корпоративного сектору; нестабільна та суперечлива правова база, звідси – низька інвестиційна привабливість країни для зарубіжних інвесторів. Зауважимо, що сфери науки та бізнесу залишаються досі відокремленими, а перетворення ідей у результат інтелектуальної творчої діяльності та ефективна його імплементація у виробничо-господарський процес й отримання від цього комерційного ефекту є ще складнішими. Доречним тут є висловлювання: «Немає користі від непрочитаної книги, що лежить на полиці, припавши порохом, але серед її сторінок можна знайти те, чого давно прагнемо» (Б. Ферреро). Так, не реалізація на практиці науково-дослідних розробок віддзеркалює нульовий ефект, що у протилежному напрямі забезпечило б значний економічний приріст та, більше того, гарантувало б звання «іміджової» країни[2].

Потрібно визнати, що в Україні ринок інтелектуальної власності практично відсутній. Про це свідчать: його значна тінізація; вітчизняна практика майже не засвідчує офіційних актів купівлі/продажу об'єктів інтелектуальної власності та відомості щодо сплачених податків і зборів від таких операцій не публікуються взагалі; відсутність спеціалізованих агентств та інформаційних джерел, що відображають пропозицію або попит на результати інтелектуальної творчої діяльності; мала кількість об'єктів інтелектуальної власності, що проходять процедуру правової охорони, і т. ін. Таким чином, важливо забезпечити цивілізований ринок інтелектуальної власності, що дасть змогу розвивати прозорий інтелектуальний бізнес

З метою зростання попиту бізнесу на результати наукових досліджень і розробок доцільне започаткування співпраці економічних агентів освітньої, науково-технічної, дослідно-конструкторської діяльності та представників реального сектору економіки, що в перспективі підніме інноваційну активність України принаймні до середнього рівня країн ЄС. Відповідно, важливо створити умови та забезпечити реалізацію корисних ініціатив щодо формування та подальшого розвитку прозорого економіко-правового середовища якісно нового виду бізнесу – інтелектуального.

Питання про інтелектуальну власність у державі нині фактично зводиться до наступного: існуватиме Україна як країна з власними повноцінними нематеріальними активами, що створюють високу додану вартість і частку в національному валовому внутрішньому продукті, як це успішно роблять Китай та Індія, або її окремі «шматки» стануть об'єктом зовнішнього управління з боку інших держав (як це відбувається в найвідсталіших країнах Африки і Латинської Америки)[3].

Для управління інтелектуальним бізнесом також важливо побудувати організаційну структуру, здатну втілити розроблену стратегію, яка орієнтує для цього всі виробничі та функціональні підрозділи підприємства – від науково – дослідної діяльності і маркетингу до фінансових угод, злиття, придбання й електронної комерції. Тобто структура управління повинна відображати стратегічну значущість ролі інтелектуальної власності у забезпеченні підприємницького успіху.

Вирішення питань розвитку інтелектуального бізнесу має бути одним з пріоритетів діяльності нашої держави. Одним із шляхів досягнення цього є активна участь України на ринку об'єктів інтелектуальної власності і в якості покупця, і, що більш важливо, у якості продавця. З іншого боку, інтелектуальний бізнес повинен базуватися на новітніх досягненнях науки і техніки, що разом з іншими факторами, може бути забезпечене за рахунок науково обґрунтованого й економічно ефективного розширення експорту й імпорту нової техніки та технологій, нових матеріалів, науково – технічних

досягнень та ліцензіях, що забезпечує можливість не тільки ліквідувати сформоване відставання від розвинених країн світу, що намітилося на окремих напрямках науково – технічного прогресу, а у перспективі вирватися в перед, забезпечивши зростання темпів науково – технічного прогресу. Проте без ґрунтовних та глибоких знань світової практики, законодавчих норм у сфері інтелектуальної власності та без визначення підприємцями основних проблем розвитку інтелектуального бізнесу в Україні у даному напрямку неможлива.

Список використаних джерел

1. Падерін І.Д. Інтелектуальний бізнес: навчально-методичний посібник для студентів денної форми навчання, напрям підготовки "Економіка підприємства". І.Д. Падерін, О.В. Романов. Дніпропетровськ: ДДФА, 2014. 87 с.
2. Натрошвілі С. Г. Ефективна інтеграція бізнесу, науки і освіти як умова зростання вартості компаній в постіндустріальній економіці. Проблеми економіки. 2012. № 1. С. 2–9.
4. Славіна Н.А. Антикризове управління сільськогосподарськими підприємствами. Інноваційна економіка: Всеукраїнський науково-виробничий журнал. 2013. № 6 (44). С. 86-89.
5. Славіна Н.А. Формування поведінки менеджера в конфліктних ситуаціях. Вісник Одеського національного університету. Том2. Вип. 5. м.Одеса, 2015. С.144-148.